

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

СРЕДА, 3. јун 2026.

20.00 часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“
Проглашење и уручење Стеријиних награда

Гала концерт у част награђених
НАЈПОЗНАТИЈЕ И НАЈЛЕПШЕ
ОПЕРСКЕ АРИЈЕ

Диригент: **Микица ЈЕВТИЋ**

Солисти: **Жељко ЛУЧИЋ, Соња ШАРИЋ КОСОВАЦ,**
Весна ЂУРКОВИЋ, Јелена КОНЧАР и Стеван КАРАНАЦ

ПРОГРАМ

П. И. ЧАЈКОВСКИ: *Евгеније Оњегин*,
Полонеза – Оркестар

П. И. ЧАЈКОВСКИ: *Евгеније Оњегин*,
Сцена писма Татјане – Весна Ђурковић

Ђ. ПУЧИНИ: *Тоска*,
Арија Каварадосија „E lucevan le stelle“ – Стеван Каранац

Ђ. ВЕРДИ: *Травијата*,
Дует Виолете и Алфреда „Un di, felice, eterea“ – Весна Ђурковић и Стеван Каранац

В. БЕЛИНИ: *Норма*,
Дует Норме и Адалђизе – Соња Шарић и Јелена Кончар

Ђ. ВЕРДИ: *Травијата*,
Дует Виолете и Жермона – Весна Ђурковић и Жељко Лучић

Ђ. ВЕРДИ: *Трубадур*,
Арија Леоноре „Tacea la notte placida“ – Соња Шарић

Ђ. ВЕРДИ: *Риголето*,
Арија Риголета „Cortigiani, vil razza dannata“ – Жељко Лучић

Ж. БИЗЕ: *Кармен*,
La Chanson Bohème – Јелена Кончар

Учествује Оркестар Опере СНП-а.
Концертмајстори: Владимир Ђуковић, Сергеј Шаповалов
Режијска поставка: Александар Николић
Корепетитори: Данијела Ходоба Леш, Страхиња Ђокић
Инспицијенткиње: Тања Цвијић, Сања Миланов
Мајстор светла: Ђорђе Бедов

71. СТЕРИЈИНО ПОЗОРЈЕ

НОВИ САД, 26. МАЈ–3. ЈУН 2026.

ТАКМИЧАРСКА СЕЛЕКЦИЈА

Извештај Жирија

Жири Седамдесет првог Стеријиног позорја – **АНДРАШ УРБАН**, редитељ (председник Жирија), **КСЕНИЈА РАДУЛОВИЋ**, театролошкиња, **МИРЈАНА ГАРДИНОВАЧКИ**, глумица, **ТАТЈАНА ДАДИЋ ДИНУЛОВИЋ**, теоретичарка сценског дизајна и **ДЕЈАН ДУКОВСКИ**, драмски писац, видео је од 26. маја до 2. јуна 2026. године осам представа у такмичарској селекцији.

На завршној седници, одржаној 2. јуна 2026, Жири је донео:

ОДЛУКУ

Стеријина награда за најбољу представу – МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ, ауторски пројекат **БОРИСА ЛИЈЕШЕВИЋА**, Атеље 212 Београд. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за текст савремене драме – ДУШАН КОВАЧЕВИЋ за текст **ПРОФЕСИОНАЛАЦ**, режија Душан Ковачевић, Звездара театар Београд. Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за режију – БОРИС ЛИЈЕШЕВИЋ за ауторски пројекат **МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ**, Атеље 212 Београд. Одлука је донета већином гласова.

Стеријина награда за глумачко остварење:

НЕНАД ЈЕЗДИЋ за улогу Луке Лабана у представи **ПРОФЕСИОНАЛАЦ**, текст и режија Душан Ковачевић, Звездара театар Београд. Одлука је донета једногласно.

ВОЈИН ЋЕТКОВИЋ за улогу у представи **МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ**, ауторски пројекат Бориса Лијешевића, Атеље 212 Београд. Одлука је донета једногласно.

АНА МАНДИЋ за улогу у представи **МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ**, ауторски пројекат Бориса Лијешевића, Атеље 212 Београд. Одлука је донета једногласно.

БОЈАНА МИЛАНОВИЋ за улогу у представи **ГОСПА НОЛА** Исидоре Секулић, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за сценографско остварење – ЗОРАНА ПЕТРОВ за представу **ГОСПОЋА МИНИСТАРКА** Бранислава Нушића, режија Вељко Мићуновић, Словенско народно гледалишче Марибор. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за костимографско остварење – ЛЕО КУЛАШ за представу **ГОСПОЋА МИНИСТАРКА** Бранислава Нушића, режија Вељко Мићуновић, Словенско народно гледалишче Марибор. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за оригиналну сценску музику – НЕВЕНА ГЛУШИЦА у представи **ГОСПОЋА МИНИСТАРКА** Бранислава Нушића, режија Вељко Мићуновић, Словенско народно гледалишче Марибор. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за сценски покрет – ДЕНЕШ ДЕБРЕИ у представама **ЗАШТО СЕ СМЕЈЕ?**, ауторски пројекат Ђорђа Нешовића, Народна позоришта Сомбор и **МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ**, ауторски пројекат Бориса Лијешевића, Атеље 212 Београд. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за драматургију – ДИМИТРИЈЕ КОКАНОВ за **МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ**, ауторски пројекат Бориса Лијешевића, Атеље 212 Београд. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда за сценски говор – ЂОРЂЕ МАРКОВИЋ у представи **ГОСПА НОЛА** Исидоре Секулић, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда из Фонда „Дара Даринка Чаленић“ за најбољу младу глумицу – ИВА МИЛАНОВИЋ за улогу у представи **БЕЗ БУКЕ ОД ДВА ДО ШЕСТ** Софије Димитријевић, режија Тара Митровић, Хартефакт кућа Београд. Одлука је донета једногласно.

Стеријина награда из Фонда „Дара Даринка Чаленић“ за најбољег младог глумца – АЛЕКСАНДАР РИСТОСКИ за улогу у представи **ЗАШТО СЕ СМЕЈЕ?**, ауторски пројекат Ђорђа Нешовића, Народна позоришта Сомбор. Одлука је донета једногласно.

Специјална Стеријина награда – ЂОРЂУ НЕШОВИЋУ за ауторски пројекат **ЗАШТО СЕ СМЕЈЕ?**, Народна позоришта Сомбор. Одлука је донета једногласно.

ОСТАЛЕ СТЕРИЈИНЕ НАГРАДЕ

Стеријина награда за театрологију „Јован Христић“
Жири: Петар Грујичић (председник), Ана Тасић и Огњен Обрадовић већином гласова донео је одлуку да се Стеријина награда за театрологију „Јован Христић“ додели **СНЕЖАНИ КАЛИНИЋ** за студију *Границе могућег и могуће границе у дистопијским драмама 20. века*, у издању Филолошког факултета у Београду 2023.

Образложење Жирија

У конкуренцији од двадесет наслова за Стеријину награду за театрологију „Јован Христић“, објављених у периоду 2023–2025. године, жири је имао прилику да прочита студије различитог профила, жанрова и позоришних тема. Након пажљивог разматрања, жири је у најужем избору издвојио две студије: „Границе могућег и могуће границе у дистопијским драмама 20. века“ Снежане Калинић и „Мотив самоубиства у драмском стваралаштву Биљане Србљановић“ Предрага Јакшића. Већином гласова жири се определио за студију „Границе могућег и могуће границе у дистопијским драмама 20. века“, у издању Филолошког факултета у Београду 2023.

Књига Снежане Калинић издвојила се подробним, аналитичким разматрањем бројних примера драмских комада 20. века, од којих су многа стекла и статус класика, доводећи их у везу са темама утопије и дистопије, пре свега у светлу теорија о алтернативним световима познатих теоретичара Лубомира Долежела и Пола Рикера. Управо овај занимљив теоријски оквир, до сада највише коришћен у области књижевности, у овој студији је отворио продуктивну могућност театролошке примене, дотичући питања о границама миметичког приказивања не само у текстовним, већ и у изведбеним апсектима анализираних комада, као и у позоришној уметности уопште. Студија Снежане Калинић се издвојила и својим темељним, заокруженим истраживачким приступом, високим академским стилем, као и теоријским приступом који сматрамо важним доприносом у подизању научних стандарда у нашој текућој театролошкој продукцији.

Стеријина награда Округлог стола критике „Дејан Пенчић Пољански“

Жири Округлог стола критике Стеријиног позорја: Драгана Бошковић (председница), Дивна Стојанов и Лука Кеџман већином гласова донео је одлуку да **Стеријину награду Округлог стола критике „Дејан Пенчић Пољански“ за најбољу представу** добије остварење **МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ**, ауторски пројекат Бориса Лијешевића, Атеље 212 Београд.

НАГРАДА СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

Награду публике 71. Стеријиног позорја за најбољу представу (просечна оцена 4,77) добило је остварење **ПРОФЕСИОНАЛАЦ**, текст и режија Душан Ковачевић, Звездара театар Београд.

Гласање публике за најбољу представу: Професионалац – 4,77; Моје позориште – 4,72; Зашто се смеје? – 4,59; Госпа Нола – 4,53; Без буке од два до шест – 4,42; Централа за хумор – 4,35; Госпођа министарка – 4,10; Шине – 4,00

ОСТАЛЕ НАГРАДЕ

НАГРАДА ЗА ГЛУМАЧКУ БРАВУРУ „ЗОРАН РАДМИЛОВИЋ“

Народног позоришта Тимочке Крајине „Зоран Радмиловић“ Зајечар и Стеријиног позорја

Жири: Владимир Ђуричић (председник), Александар Милосављевић, Александар Гајин награду једногласно додељује **АЛЕКСАНДРУ РИСТОСКОМ** за улогу у представи **ЗАШТО СЕ СМЕЈЕ?**, ауторски пројекат Ђорђа Нешовића, Народно позориште Сомбор.

Образложење Жирија

Александар Ристоски је улогу аутистичног дечака у представи „Зашто се смеје“ Народног позоришта Сомбор градио редукованим, пажљиво бираним глумачким средствима, одмерено и сигурно, избегавајући могуће замке општих места, а лишен могућности које глумцу пружа драмски текст. Водећи рачуна о сваком детаљу, бравурозно је одржавао баланс између загонетних, нама надокучивих слојева унутрашњег дечаковог света и појавности која је у интерпретацији Ристоског била и јасна и ефектна.

НАГРАДА „ДНЕВНИКА“ ЗА УМЕТНИЧКО ОСТВАРЕЊЕ

Жири у саставу Мирослав Стајић (председник), Светислав Јованов и Александар Милосављевић доделио је једногласно Награду „Дневника“ за уметничко остварење **МИЈИ СИМОНОВИЋ АРАНЂЕЛОВИЋ** за улогу у представи **ГОСПА НОЛА** Исидоре Секулић, режија Соња Петровић, Српско народно позориште Нови Сад.

НАГРАДА ПРОДУЦЕНТСКЕ КУЋЕ „SCOMEDIASCO“ ЗА ЕПИЗОДУ

Жири у саставу Соња Дамјановић (председница), Даринка Николић и Божидар Кнежевић једногласно је одлучио да награду добије **ВОЈИН ЂЕТКОВИЋ** за улогу Оца у представи **МОЈЕ ПОЗОРИШТЕ**, ауторски пројекат Бориса Лијешевића, Атеље 212 Београд.

ИНТЕРВЈУ

Оља Ђорђевић

Редитељка представе „Централа за хумор“ Народног позоришта Београд

С ОВОМ НАШОМ ДЕЦОМ ДОЛАЗИ КРАЈ ОДСТУПАЊИМА ОД МОРАЛА

Разговарала Снежана Милетић

Шта је одговорност, подразумева ли она исто у миру и у ратним околностима, да ли су рад и преживљавање у рату дозвољени једнима док други немају могућност за то, ко одређује шта је одговорно, ко сме да суди и осуђује, шта је правда и ко има право да је дели? И сме ли човек без суђења бити стрељан? То су само нека од питања која отвара представа „Централа за хумор“ Народног позоришта Београд, коју је режирала Оља Ђорђевић. После представе, у атмосфери журбе на последњи овогодишњи стеријански Округли сто, Оља Ђорђевић говорила је за Билтен управо о одговорности, потреби да се гласно изговоре неке истине, о околностима у којима је представа настајала, потказиваштву данас и треба ли играти или не док гори под ногама, како онда, тако и данас...

Може ли се поредити одговорност уметника онда, у ратно време о којем „Централа за хумор“ говори, и ово данашње, мирнодопско које често ратнички мирише?

Околности, срећом, нису исте. Причали смо и о томе током рада на представи. Не можемо да кажемо да је сада исто – јер није, не висе лешеви на Теразијама и није глава у торби, мада, сведоци смо да има случа-

јева и да јесте и у овом времену. Међутим, питање савијања кичме је исто, и то је нешто где нисмо нашли паралелу, нисмо морали да је тражимо, ми смо то живели. Свака проба се настављала – пре и после пробе, долазили смо до истих дилема, као што је вероватно било и у публици: шта је исправно, кога бранимо и шта бранимо. И то се сваки дан мењало. Ја ни сада не могу да кажем или да пресечем. Одговорност

Фото: Ана Илић

Фото: Ана Илић

лежи на свакоме од нас, пре свега према себи, и код мене се своди на то шта могу да урадим, а да после могу мирно да легнем да спавам и да погледам ујутро и себе и своје дете у очи.

Правда се данас брзо спроводи над неистомишљеницима, али правде нема за оне који правду ишту, која им је ускраћена.

Посреди су некомпетенција, незнање недовршених људи, личне фрустрације које чекају свој тренутак, а кад га дочекају и кад се дочепају својих пет минута моћи, коју иначе никад не би добили неким својим залагањем, знањем, било којим даром или квалитетом, онда су немилосрдни, зато што онда све то што је било потиснуто избије напоље, сви њихови проблеми.

У нашем је друштву много неправде, много је одступања од правде и морала, где те то одступање највише боли?

Боли ме у томе шта рећи деци, боли ме, рецимо, кад видим студнете Академије уметности који су овде на овом Позорју. Питам се у која ће позоришта они отићи? У позоришта у којима не постоје отворене сцене за њих, у позоришта која немају буџете, она којима се ускраћује запошљавање? Где они иду – то ме боли. Где је будућност овога што радимо, те деце за коју радимо? То су ствари с којима се није лако суочити, али ја сам непоправљиви и безразложни оптимиста. Заиста верујем да ће управо с том децом и због те деце доћи крај одступањима од морала.

Постоји сцена у представи којом говориш о потказиваштву, дисциплини на којој се базирају многе власти и многе моћи. Идемо ли ка друштву потказивача?

Не идемо. Ми смо тамо. Само што је то раније било у досијеима, а сад се бележи на друштвеним мрежама, сад се броје лајкови, постови, ту смо...

Глумце у своје просторије ОЗНА још није позивала, бар не знамо за такве случајеве. Можемо ли се томе надати, куда иде пребројавање? Бојиш ли се тога?

Не бојим се. Тако је како је, свако има свој образ, свако одговара за себе и шта је у стању да уради. Гледам да се тиме не бавим, ја сам ту где јесам, то сам што јесам, апсо-

лутно се не кријем од тога, а ко хоће то да броји или ставља на списак, срећно, само напред.

Шта би Љуба Симовић рекао на ову представу, шта мислиш?

Јако би ми било драго да је Љуба могао да је види. Имала сам срећу што сам га познавала. Не знам шта би рекао на представу, која је као неки потомак или праунук „Шопаловића“. Током рада на представи имали смо једно дивно искуство када су нас посетили студенти Бориса Лијешевића, са асистеном Миланом Новаковићем. Дошли су на неку врсту истраживања за своје „Путујуће позориште Шопаловић“. Било нам је драго због тога, рекли су нам да им је долазак и сусрет са нама много помогао и утицао на њихову заиста дивну представу, тако да су се те две наше представе негде нашле и сусреле.

Шта је процес стварања ове представе значио теби?

Значио ми је много, јер се дешавао у смутним временима, али и у једној мојој приватно нестабилној и тешкој ситуацији после мамине смрти. Али све је нестабилно код нас, поцепани смо сви, и у земљи, и у послу, и сами у себи, тако да је могућност да се тиме бавимо на сцени била баш лековита. Не верујем да смо се кроз излечили, али се надам да смо бар на путу.

Играти или не играти?

Ја сам увек за – играти, али у околностима у којима се дешава прича из „Централе“ заиста не знам... Одговор није једноставан...

ОКРУГЛИ СТО ЦЕНТРАЛА ЗА ХУМОР ГЛУМАЦ И СМЕХ

Округлом столу о представи *Централа за хумор* у режији **Оље Ђорђевић**, по тексту **Ђорђа Косића** и драматургији **Јефимије Секуловић** (Народно позориште у Београду) присуствовали су **Оља Ђорђевић**, **Вања Милачић**, **Сузана Лукић**, **Ђорђе Косић**, **Милош Ђорђевић**, **Павле Јеринић**, **Радован Вујовић** и **Јован Јовановић**. Округли сто водила је **Дивна Стојанов**.

Модераторка је отворила дискусију дефинисањем кључних тематских линија комада: ратна трагикомедија, етичке дилеме, позиција глумца у окупираном Београду, потрага за пуком егзистенцијом и смех као лек против општег мрака или бег од стварности. Честитала је ансамблу и подсетила да Стеријино позорје афирмише домаћи драмски

текст, те је питала писца како је конструисао однос између документарног и фиктивног материјала.

Драмски писац **Ђорђе Косић** објаснио је да текст

представља комбинацију фактографије и надомаштавања. Навео је да су сви протагонисти били глумци Народног позоришта који су сарађива-

она услед промене околности мења жанр, чиме смех код публике прелази у провокацију и мучнину.

Редитељка представе **Оља Ђорђевић** изнела је историјски податак да су ови уметници одведени директно са сцене у Липовачку шуму и тамо стрелани. Истакла је да глумци до задњег тренутка нису веровали да ће бити убијени. Процес рада описала је као анализу како је такав исход био могућ, уз повлачење паралела са актуелним тренутком у театру, што је било посебно тешко с обзиром на тренутне околности у којима се налази Народно позориште. Употребу аутентичних аудио-снимака бивших глумаца образложила је жељом да их физички доведе на сцену. Додала је да су негативне околности парадоксално послужиле као

Гласање публике за најбољу представу
ЦЕНТРАЛА ЗА ХУМОР – 4,35

Гласање публике за најбољу представу
БЕЗ БУКЕ ОД ДВА ДО ШЕСТ – 4,42

ли са окупатором и да су њихове почетне позиције, као и трагични крајеви, документарни. Драмско расписивање кренуло је од историјског факта, позива Николе Поповића на ислеђивање, при чему су се у структури разнородни досијеи глумаца нашли на истом нивоу важности са досијеом једног парти-

занског комесара. **Косић** је нагласио да су изведени скечеви засновани на сачуваним сижеима ратних комедија из тог периода, али да је дописивао елементе како би ликове приказао као „ходајуће парадоксе”. Поводом „монтаже смеха” **Косић** је навео пример прве сцене која се понавља, објаснивши да

Фото: Ана Илић

Фото: Ана Илић

инспирација и да су тежи-ли да сам комад има лакоћу и полетност.

Глумац **Радован Вујовић** навео је да су се глумци строго држали оквира постављеног текстом, а да су им специфичне околности рада помогле да визуализују тежину четрдесетих година и анализирају да ли су ти ликови објективно заслужили стрељање.

Сузана Лукић, која тумачи лик Љубинке Бобић, одговорила је на питање **Стојанове** о моралном компасу и потенцијалном избегавању ислеђивања кроз компромис. **Лукић** је нагласила да јој је било кључно да прикаже како Љубинка за време окупације није играла, правећи јасну дистинкцију између некадашњег и данашњег тренутка. Оценила је да су дилеме њеног лика биле готово „животињске”, али да је до краја остала при-

одлуци да каже „не”, чиме је доказала да је такав избор у животу могућ.

Вања Милачић је говорила о својој улози глумице која је пристала на сарадњу због егзистенцијалне кризе изазване болешћу. Истакла је да је настојала да не суди свом лику, јер сматра да је у таквим животним околностима тешко одредити шта је исправно, додавши да без те болести лик не би тако поступио. Однос између одвођења њеног партнера и њеног истовременог играња у „Централу за хумор” описала је као покретач за градњу комплексног и потресног лика.

Јован Јовановић је анализирао трансформацију Николе Поповића, који касније постаје управник и преузима улоге својих стрељаних колега. **Јовановић** је навео да позоришни ансамбл у почетку

није био спреман да прихвати Поповића. Свој лик је дефинисао из позиције човека који захтева поштовање на силу и који је у својој суштини дубоко несрећан.

Павле Јеринић је образложио позицију лика Мирка Милисављевића, наводећи да се он налази са обе стране моралне вертикале, те да су његове кључне препреке и извори страха произишле из његове сексуалне оријентације. **Јеринић** је оценио да је страх константа која се кроз историју не мења и да његов лик тај страх није успео да пробије. Направио је дигресију ка актуелном тренутку, упутивши јавну подршку ђацима и професорима Јовине гимназије у Новом Саду.

Магдалина Обрадовић је упоредила овај пројекат са дипломском представом њихове класе *Путују-*

ће позориште Шталовић, отворивши питање која је стварност реалнија. **Сузана Лукић** је одговорила да је позорница место које подупире стварност, док је **Радован Вујовић** закључио да је сценска стварност у тешким околностима за глумце често стварнија од реалне.

У дискусији је **Миомир Милосавац** похвалио присутност новог домаћег текста у селекцију, али је отворио етичко питање. Навео је да текст покушава да изазове сажаљење публике према стрељаним глумцима, иако ти исти уметници у првом делу представе нису показали ни минимум емпатије према заједници, већ су гледали искључиво сопствени интерес играјући скарадне комаде под окупацијом.

На ову тезу одговорила је **Сузана Лукић**, тврдећи да нико нема право да оправ-

Фото: Срђан Дорошки

дава или доноси одлуку о стрељању глумаца. **Оља Ђорђевић** је додала да намера тима није била да држи лекције нити да брани или напада ликове, већ да је мишљење јавности слободно, а историјске околности сувише сложене да би се директно поредиле са данашњицом и да је комад писан много раније у односу на тренутна политичка дешавања у друштву. **Косић** је појаснио да присуство лика партизана у драми не би требало уметнички тумачити на тако једнодимензионалан начин и да не би требало генерализовати. **Милосавец** је реплицирао да драмски текст не постоји изван контекста.

Урош Павлов је похвалио репертоарски профил Народног позоришта, али је изнео мишљење да би ликови били заобљенији и реалнији да се писац примарно бавио њиховим стварним моралним карактерима „какви су били”, уместо пројектовањем онога „какви би требало да буду”. Питао је да ли је као извор коришћен филм **Саве Мрмка**. Писац **Косић** је одговорио да **Мрмков** филм није укључен у изворе, али да драма **Зорана Божовића** о Љубинке Бобић *Краљица смеха* јесте, нагласивши да је све што је радикално одударало од фактографије свесно одстрањено из комада, укључујући и

отворене инсинуације о међусобном потказивању глумаца.

Лука Кеџман је оценио да ова представа заокружује тему позоришта на овогодишњем фестивалу. Констатовао је да су „Рат и егзистенција” оптерећени историографијом и фактографијом појединаца који су живели у уметничкој илузији да им се ништа неће десити, све док их стварност није ошамарила. Према **Кеџмановој** оцени, фокус је стављен на визуру њиховог професионалног ангажмана, док је приватни живот уплетен тек толико да објасни контраст између њихове сценске духовитости и трагич-

не приватности. **Кеџман** је дефинисао да кључни проблем који представа третира није пуко играње за обичну публику, већ колаборација и директан рад за Немачку, што је тема којом се бави и *Путујуће позориште Шопаловић*. Закључио је да представа не доцира публици већ оставља простор за сопствени суд, похваливши сцену између Николе Поповића и Љубинке Бобић као тренутак који ставља карактерну тачку на комад, док аудио-снимци функционишу као успешан документарни омаж уметницима.

Владимир Бељић

Централа за хумор:

САМО СМО РАДИЛИ СВОЈ ПОСАО

Иако би Стеријино позорје требало да буде фестивал домаћег драмског текста, сведоци смо да у последње време селекција доноси свега два или три нова текста по години, стављајући фокус на поновљене наслове и ауторске пројекте еминентних редитеља. Самим тим, спекулације ко ће добити награду за најбољи текст никад не буду интигрантне као што је то случај са наградом за режију. Дакле, на фестивалу који би требало да промовише домаћи драмски текст сви су најмање узбуђени око ове теме.

Што се тиче нових текстова на 71. Стеријиним позорју, осим јучерашњег извођења представе *Без буке од 2 до 6* Софије Димитријевић у режији Таре Митровић, вечерас смо присуствовали извођењу *Централе за хумор* Ђорђа Косића у режији Оље Ђорђевић. У питању је представа која тематизује Други светски рат из перспективе глумца Народног позоришта који су пристали да играју хумористичке представе током нацистичке окупације.

Централа за хумор помало делује необично за време у којем настаје – она се тематски наслања на позориште осамдесетих код нас које карактерише ревизионистички приступ и демистификација темељних вредности на којима је настала друга Југославија. Сада када те земље увелико нема, а живимо у изузетно комплексној локалној и глобалној друштвено-политичкој ситуацији, поставља се питање због чега се поново бавимо овом темом и хоћемо ли се икада померити са ње? Могуће је поређење са недавним дилемама везаним за улогу позоришта у студентским протестима, међутим наши глумци су овом приликом показали јасан борбени став, док су јунаци ове представе прихватили да учествују у систему и да зараде на томе, па су самим тим ова два принципа у супротности.

Косић даје велики простор јунацима да оправдају своју позицију у тренутку када они постају жртве новог друштвеног система дајући им јаке аргументе којима супротставља упрошћени приказ партизанског покрета оживљеног у лицу Николе Поповића којег тумачи Јован Јовановић. Ипак, тешко је разумети њихове позиције и осећати самилост ако смо их у првој половини представе гледали како се шегаче и не схватају комплексност ситуације у којој се налазе. Све до коначног „пада“ ови глумци су врло угодно живели док су се око њих дешавали највећи ужаси које је човечанство икад забележило. Потребно је било да видимо неку њихову племениту особину како би пробудила емпатију у нама да бисмо касније могли и да их разумемо. Најближе успешном оправдавању налази се

лик Жанке Стокић коју тумачи Вања Милачић јер нам је потпуно разумљива њена потреба за инсулином, но да смо заиста и видели њену борбу са дијабетесом на сцени, имали бисмо много више емпатије према њеном страдању. Ауторски тим увек бира шта ће у своју представу да убаци, а шта да изостави, а изостављањем подробнијег приказа ужаса Другог светског рата делује да су јунаци ове представе можда и у праву, док је у реалности тешко оправдати постојање Централе за хумор у граду који је имао логор смрти – Сајмиште.

Глумци су се добро снашли у улогама својих претходника, па смо присуствовали изузетно занимљивим глумачким решењима. Радован Вујовић и Милош Ђорђевић остали су убедљиви у улогама Александра Цветковића Аце и Јована Танића изазивајући смех код публике често и на местима на којима се иначе не би смејала. Вања Милачић бранила је Жанку Стокић на достојанствен начин, али као што сам већ рекао, много би више успела у тој одбрани да смо видели њену борбу са болешћу. Сузана Лукић као Љубинка Бобић и Павле Јеринић као Мирко Милосављевић приказали су изузетну стаменост, а њихове улоге отвориле су и питање рода и сексуалности током Другог светског рата, који нажалост у контексту целе представе делују као да су искоришћени само толико колико је ауторској екипи били потребно за главну тезу.

Проблематична је трансформација глумца Јована Јовановића који када се врати као партизански комесар као да нема ништа заједничко са ликом који је до тада градио. Делује да је глумац престао да игра стварну особу већ се претворио у тезу представе да су партизани лоши. Такође је врло упитно тражити разлог за његову промену у неприхваћености у анасамблу и неоствареној сексуалној жељи према Љубинки Бобић, ако се ради о човеку који се тек вратио са ратишта и огорчен је на своје колеге које се нису бориле са њиме.

Редитељка Ђорђевић на успешан начин кроз сценографију (сценографкиња: Љубица Петровић) приказује трансформацију која се догађа са ликовима те се предратни гламур смањује током представе док позоришна кулиса постају тамни и хладни зидови што представља добар коментар и на жанровска померања у самом драмском предлошку од фарсе до трагедије. Посебно бих истакао то што се редитељка одлучила да нам пусти стварне тонске записе глумца које је пронашла. Шта год мислили о њиховим акцијама у стварном животу и у представи, кроз поновно оживљавање њихових гласова она их хуманизује и подсећа нас да су битан део историје нашег позоришта.

Иако је заиста освежавајуће гледати поставку новог драмског текста на Стеријиним позорју, који притом драматуршки функционише на завидном нивоу, делује да је било превише апологија у речима, без акције која би оплеменила свет ове представе. Не даје ли Брехт готово читав простор свог комада Мајци Храброст да речима оправдава своје ратно профитерство, а онда поентира херојским чином Катрин која не може да говори?

Миомир Милосавац
3. година драматургије
Академија уметности Нови Сад

Фото: Ана Илић

КЊИГА ЗОРИЦЕ ЈЕВРЕМОВИЋ СТИЖЕ МИ СА КУПИНДА

Пише Мина Милошевић

Не сећам се да сам чула за Зорицу Јевремовић, нашу драматуршкињу и списатељицу [1948–2023], пре него што сам почела да копам по архиви Стеријиног позорја и часописа „Сцена“.

Али шта би биле архиве без људи који по њима копају? Једна моја колегиница „рударка“ Марина Миливојевић Мађарев, споменула ми је драму Зорице Јевремовић *Шапутаве девојке*;

нико је се не сећа, прошла је испод радара, скрајнута, једна жена писала је о љубави између Српкиње и Албанке... Да ли је то радња *Шапутавих девојака* или ипак *Баладе о девојачком оделу*, њене друге књиге која не постоји нигде другде осим на Купинду и тренутно ми стиже на адресу – не знам, још је нисам читала. Али не могу да дочекам.

Копајући по архиви и у разговору са „копачима“, наишла сам на толико прича за које сам помислила: ово не сме бити заборављено! Какав је смак света што је ово заборављено! Наишавши на заборављене драме и заборављене људе, увелико мртве, осећала сам се као да налазим сирото маче на улици које треба удомити, као да наилазим на човека ког је ударио ауто и хитно га треба одвести у болницу... као да пролазим поред себе саме а ја-друга немам глас да викнем шта ми се догодило.

Није лако побринути се за све заборављене драме и уметнике овог света. Ја сам одабрала пре свега оне за које никада нисам чула, а волела бих да јесам – жене, и о њима сам у претходним текстовима у овој историјској рубрици највише писала: Милица Новковић, Лепосава Исаковић Миланин, Весна Јанковић и Зорица Јевремовић. Истина, мало је било жена у историји српске драме и позоришта (не рачунајући глумице), па се лако темељно анализира њиховог рада. То је срећа у трагедији једне истраживачице женског стваралаштва. Али питам се, шта ли сам још могла наћи, а прескочила сам? Шта ли су други могли наћи?

Свашта сам још прочитала, о свачему сам још друго писала, и о деведесетима, и о првој албанској представи на Позорју коју је режирао покојни брат моје колегинице 1968, и о романтизму те култне године. Истраживање ме је само водило – колико год сам желела да ограничим време истраживања због других обавеза, историја је била толико занимљива да ме је сама вукла.

Видела сам како се мења политика једне земље, како се мења политика позоришта, како се мењају теме и стилови у позоришту, како се мења популација која ствара и њене демографске одлике, видела сам које су све измишљене стварности, епохе и шифре људи користили да говоре о свом времену и себи, видела сам људе како се свађају, шале, задиркују, диве, љуте, радују

и како су узбуђени што ће се сваке године поново окупити на фестивалу. Видела сам како долазе аутобуси из свих крајева Југославије и фића аутомобили и авиони, до Новог Сада и његових хотела, видела сам рекламе за ресторани у којима се ручало и радње које су продавале телевизоре и прве компјутере. Видела сам рат и штедњу папира, видела сам моралне дилеме, видела сам страх и панику. Видела сам како се душтво расуло, видела сам нове медије како се ругају архаичности сценских дасака и картонског коња и дрвеног мача на њима, и видела сам људе како старе и брину да ли ће са њима умрети и заједница за коју су живели.

Запитала сам се да ли ико чита ове моје текстове у Билтену (осим моје уреднице Руже Перуновић коју овом приликом поздрављам). Да ли ће ико једног дана ово читати, можда нека нова особа која претурра по архиви као што сам ја то радила? Да ли ће се изнервирати што вађењем прича из историје дуплирам документарни материјал, трошим странице папира цитирањем нечега што је објављено 1978...? Или ће јој бити занимљиво да чита нове монашке преписке, посебно јер старе нису дигитализоване, па у тренутку читања можда и не постоје?

Запитала сам се где је Драган Бјелогрић и зашто не снима филм о позоришном животу у Титовој Југославији. (Ако га неко види, нек ме зове да му будем сарадница на сценарију.)

Читам записнике са трибина на којима су говорили прави људи, који су сада историјске фигуре, а њихове речи на папиру – драмске реплике.

За крај, ево пар бисера Милосава Мирковића Буце, једне од најдуховитијих особа из ових светих стеријанских списа (а конкуренција је била јака, посебно у билтену Позорја 1985):

– Зар се не бојите да ћете постати институција Стеријиног позорја?

Буца: Кад човек напуно 35 година и порасте до 100 килограма, то је већ институција.

– Зашто не волите кад вам се говори иза леђа?

Буца: Зато што нисам Мира Траиловић, која има двоглед из прошлости, а дурбин за будућност.

– Да ли сте се неког прибојавали?

Буца: Са великом стрепњом очекујем долазак Велимира Лукића, који представља личност моје боксерске категорије.

А потом сам отишла на његову страницу на Википедији и сазнала да има велики број објављених збирки песама које је писао до последњих дана свог живота. Та последња информација довела ме је до суза; подсетила ме је на то зашто уопште правимо позориште и пишемо. Човек који пише у својој седамдесетој и осамдесетој години, сигурно то стварно воли. Већ видим шта ће бити моје следеће наруџбине на Купинду.